

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Experimenting with new combinations of old ideas

Linde, J.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linde, J. (2012). Experimenting with new combinations of old ideas. Amsterdam: Thela Thesis.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samenvatting (Summary in Dutch)

Menselijk gedrag is fascinerend en in mijn ervaring altijd weer net iets ingewikkelder dan gedacht. Hoe mooi dat ook is, het maakt het bouwen van economische modellen erg ingewikkeld. Menselijk gedrag vormt immers de basis van elke economisch model. Bestaande modellen gebaseerd op perfecte rationaliteit geven overduidelijk geen correcte beschrijving van werkelijke keuzes, maar zodra de veiligheid van volledige rationaliteit verlaten betreden we de “wildernis van de beperkte rationaliteit”. Gedragseconomisch onderzoek probeert daarin een weg te vinden en specialisatie is daarbij onontkoombaar. Er zijn immers onnoemelijk veel soorten beslissingen waarbij vele verschillende beslisprocessen meespelen.

Helaas brengt deze specialisatie ook nadelen met zich mee. Gespecialiseerde modellen zijn maar beperkt toepasbaar en juist het combineren van methodes kan nieuwe inzichten verschaffen. Het onderzoek gepresenteerd in dit proefschrift combineert daarom oude ideeën en methodes om nieuwe inzichten te krijgen in menselijk gedrag.

Hoofdstukken 2 en 3 rapporteren beide experimenten waarin zowel sociale preferenties als risico een rol spelen. Hoofdstuk 2 onderzoekt of een sociaal referentiepunt, de verdiensten van een relevante ander, risicovolle keuzes net zo beïnvloeden als andere referentiepunten. Dat blijkt niet het geval. Wanneer alle uitkomsten onder het sociale referentie punt liggen maken mensen meer risicomijdende keuzes dan wanneer alle uitkomsten boven het sociale referentie punt liggen. Bij andere referentiepunten gebeurt juist het omgekeerde.

Hoofdstuk 3 bekijkt een andere manier waarop sociale preferenties risicovolle keuzes kunnen beïnvloeden. We testen verschillende sociale preferentie modellen in een experiment waarin mensen de verdiensten van anderen niet kunnen veranderen. We vergelijken keuzes in situaties met en zonder de mogelijkheid tot sociaal vergelijken. Sociale preferentie modellen die uitgaan van preferenties over uitkomsten voorspellen dat de introductie van sociaal

vergelijken leidt tot andere keuzes, maar de geobserveerde keuzes zijn vrijwel hetzelfde. Deze uitkomst is wel in overeenstemming met sociale preferentie modellen gebaseerd op het volgen van regels zoals een voorkeur voor procedurele eerlijkheid.

Hoofdstuk 4 combineert twee methodes die niet vaak samen gebruikt worden, de strategiemethode en evolutionaire simulaties, om het zogenaamde “minderheidspel” te bestuderen. Dit spel is een gestileerde weergave van veel relevante economische situaties. Proefpersonen leveren via internet een strategie om het spel voor het te spelen. Vervolgens worden deze strategieën geanalyseerd door het hen in een evolutionaire simulatie tegen elkaar op te laten nemen. We vinden onder andere dat mensen vaak expliciet randomiseren terwijl veel bestaande simulaties die mogelijkheid uitsluiten. Strategieën die succesvol zijn in de evolutionaire simulatie bereiken een hoog niveau van efficiëntie.

Hoofdstuk 5 behandelt een nieuwe vorm van economisch beleid, libertair paternalisme. Bij libertair paternalisme probeert de beleidsmaker mensen betere keuzes te laten maken zonder hun keuzes te beperken. De beleidsmaker maakt gebruik van bekende gedragspatronen om de negatieve gevolgen van andere gedragspatronen tegen te gaan. Er wordt bij het evalueren van libertair paternalistische maatregelen impliciet van uit gegaan dat deze maatregelen wel tot andere keuzes leiden, maar geen gevolgen hebben in keuzesituaties die de beleidsmaker niet wil beïnvloeden. Er bestaat echter bewijs dat (recente) ervaringen invloed hebben op het maken van keuzes. Wij passen dat idee toe op libertair paternalisme door te kijken wat het gevolg is van libertair paternalistische maatregelen op latere beslissingen.

Specifiek kijken we wat er gebeurt als mensen die gewend zijn geholpen te worden door libertair paternalistische maatregelen niet meer geholpen worden. We zien dat zulke mensen slechtere beslissingen nemen dan mensen die nooit zijn geholpen. De reden is dat ze keuzes blijven maken op een manier die goed werkt in de omgeving met libertair paternalisme, maar niet in de nieuwe omgeving.